

QO'QON DAVLAT
UNIVERSITETI

ILM • TA'LIM • INNOVATSIYA • TARAQQIYOT

MUSIQA TA'LIMINING
DOLZARB MASALALARI

*"Ilm-fan, innovatsiya va raqamli ta'lim orqali
musiqa ta'limi sifatini oshirish"*

Educational Yield
Insights & Breakthroughs

ISSN: 3060-4648
www.eyib.uz

MUSIQA TA'LIMINING DOLZARB MASALALARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

D. Xodjayeva

Qo'qon davlat universiteti rektori

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimida musiqa ta'limining dolzarb masalalari va uning rivojlanish istiqbollari tahlil qilingan. Musiqa ta'limi mazmunini yangilash, ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish, talabalarning ijodiy va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish, milliy musiqa merosidan samarali foydalanish hamda raqamli ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish masalalariga e'tibor qaratilgan. Shuningdek, musiqa ta'limining zamonaviy talablar asosida takomillashuvi o'qituvchining metodik va ijodiy kompetentligini oshirish, ta'limning amaliy yo'nalishini kuchaytirish va ta'lim oluvchilarning mustaqil ijodiy faoliyatini qo'llab-quvvatlash bilan bog'liqligi asoslangan. Maqolada musiqa ta'limini rivojlantirishning istiqbolli yo'nalishlari sifatida kompetensiyaviy yondashuv, fanlararo integratsiya, raqamli resurslardan foydalanish, individual ta'lim yondashuvi va ijodiy pedagogik metodlarni takomillashtirish masalalari yoritilgan.

Kalit so'zlar: musiqa ta'limi, dolzarb masalalar, rivojlanish istiqbollari, zamonaviy ta'lim, innovatsion pedagogik texnologiyalar, musiqiy kompetensiya, ijodiy faoliyat, fanlararo integratsiya, raqamli ta'lim, milliy musiqa merosi, pedagogik yondashuv, kasbiy tayyorgarlik.

KIRISH

Inson uchun musiqa nima? U bizning eshitishimiz va qalbimiz uchun havo va quyosh nurlarining issiqligiga o'xshaydi. Musiqa insonni yaxshilikka, go'zallikka, ezgulikka chorlaydi, ilhomlantiradi va unutilmas tuyg'ularni uyg'otadi. Musiqa tufayli inson ruhiy hordiq chiqarishi, tafakkurini boyitishi, ma'naviy olamini yuksaltirishi mumkin. Bugungi kunda ta'lim tizimida musiqa o'quvchilarning bilim olish jarayonini qo'llab-quvvatlash, ularning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, estetik didini shakllantirishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. Musiqa o'quvchilarga ijodiy ifoda, o'z qobiliyatlarini namoyon etish va o'ziga bo'lgan ishonchni rivojlantirish uchun noyob imkoniyatlar beradi. U turli fan sohalari bilan integratsiyalashib, o'quvchilarning dars jarayonidagi faolligi va qiziqishini oshirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda mamlakatimizda ta'lim, fan, madaniyat va san'at sohaslarini rivojlantirish, yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Shu nuqtayi nazardan, **"Musiqa ta'limining dolzarb masalalari"** mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasining o'tkazilishi ta'lim sohasi, xususan, musiqa ta'limini rivojlantirish uchun katta ahamiyat kasb etadi. Mazkur konferensiya musiqa

ta’limining bugungi holati, mavjud muammolari, uni rivojlantirishning zamonaviy tendensiyalari, innovatsion pedagogik texnologiyalarni ta’lim jarayoniga tatbiq etish, milliy musiqa merosidan samarali foydalanish hamda musiqa o’qituvchilarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirish masalalarini muhokama qilish uchun muhim ilmiy maydon hisoblanadi. O’zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev tomonidan musiqa va san’at sohasiga, yosh avlodning ma’naviy-estetik tarbiyasiga, ta’lim tizimini yanada takomillashtirishga qaratilayotgan e’tibor tahsinga loyiq. Ayniqsa, yoshlarning iste’dod va qobiliyatlarini yuzaga chiqarish, ularni milliy va umuminsoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, musiqa va san’atga bo’lgan qiziqishini oshirish borasidagi ishlar bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Mazkur Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasining tashkil etilishi Qo‘qon davlat universiteti hayotida ham muhim voqea hisoblanadi. Chunki bunday ilmiy anjumanlar musiqa ta’limi sohasida faoliyat olib borayotgan professor-o’qituvchilar, olimlar, tadqiqotchilar va amaliyotchilarni birlashtirib, mavjud muammolarni ilmiy jihatdan tahlil qilish, ilg‘or tajribalarni ommalashtirish hamda kelgusidagi ilmiy-tadqiqot yo‘nalishlarini belgilash imkonini beradi. Mustaqilligimizning poydevorini mustahkamlashda, O‘zbekistonning taraqqiy etgan davlatlar qatoridan munosib o‘rin egallashida ta’lim-tarbiya ishlarini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yish dolzarb vazifalardan biri bo‘lib hisoblanadi. Chunki ilm-fan, madaniyat va ma’naviyat har qanday mamlakat va xalqni yuksaklikka ko‘taradi, uning taraqqiyotini ta’minlaydi, kelajagini belgilab beradi. Musiqa esa madaniy hayotimizda keng o‘rin tutgan, inson shaxsiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadigan san’at turidir. Har bir insonning ma’naviy shakllanishida oilaning, maktabning, oliy ta’lim muassasasining va jamiyatning ahamiyati katta. Chunki insonning insoniylik xususiyatlari ijtimoiy muhitda tarkib topadi. Yosh avlodni kamolot sari yetaklashda tarbiyaning ko‘plab omillari qatori musiqa tarbiyasi alohida o‘rin tutadi. Musiqa tarbiyasi nafosat tarbiyasining asosiy va murakkab qirralaridan biri bo‘lib, insonni atrofdagi go‘zal narsalarni to‘g‘ri idrok etishga va qadrlashga o‘rgatadi. Musiqa inson ruhiyatiga kuchli ta’sir ko‘rsatish imkoniyatiga ega bo‘lib, uni nafosat olamiga olib kirish, axloqiy va g‘oyaviy jihatdan tarbiyalashning muhim vositasidir. Musiqa insonni yuksak did bilan qurollantiradi va unga ma’naviy ozuqa beradi. Buyuk mutafakkir shoir Alisher Navoiy o‘z asarlarida musiqa va san’atning inson hayotidagi o‘rniga katta e’tibor qaratgan. Uning ijodida musiqa inson ruhiyatini poklash, go‘zallik va ezgulikka yetaklashning muhim vositasi sifatida namoyon bo‘ladi. Shunday ekan, hozirgi davrda musiqa o‘qituvchisidan katta mas’uliyat, fanga yangicha yondashuv, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni egallash va ularni ta’lim jarayonida samarali qo‘llash talab etiladi. Musiqa ta’limining asosiy maqsadi o‘quvchilarda musiqaga qiziqish uyg‘otish, ularning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirish, musiqiy madaniyatini tarkib toptirish hamda milliy musiqa merosiga hurmat ruhini shakllantirishdan iborat. Zero, kuy va ohang ta’sirida inson ezgulikka intiladi, go‘zallikni asrashga harakat qiladi, ona tabiatga, ona Vatanga muhabbat tuyg‘ularini his etadi va o‘zining ma’naviy dunyosini boyitadi. Shu bois bugungi musiqa ta’limining dolzarb masalalaridan biri - ta’lim mazmunini

zamonaviy talablar asosida takomillashtirish, an’anaviy musiqa ta’limi bilan innovatsion yondashuvlarni uyg’unlashtirishdir.

Bugungi kunda musiqa ta’limida integratsion yondashuv, interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar, multimedia vositalari, loyiha asosida ta’lim, ijodiy topshiriqlar va amaliy mashg’ulotlardan samarali foydalanish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bunday yondashuvlar o’quvchilarning nafaqat musiqiy bilimlarini, balki mustaqil fikrlashi, ijodkorligi, kommunikativ qobiliyati va estetik tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, milliy musiqa merosimizni, maqom san’ati, folklor qo’shiqlari, an’anaviy ijrochilik va mumtoz musiqa namunalarini ta’lim jarayoniga keng tatbiq etish bugungi kunning muhim vazifalaridan biridir. Chunki milliy musiqa yoshlarning o’zligini anglashida, milliy-madaniy tafakkurini rivojlantirishda va Vatanga muhabbat tuyg’usini shakllantirishda katta tarbiyaviy imkoniyatlarga ega. Yurtimizda ilmiy tadqiqotlarni yanada rivojlantirish, ularni qo’llab-quvvatlash, ilmiy va ilmiy-uslubiy hamkorlik aloqalarini kengaytirish, ta’lim va fan integratsiyasini kuchaytirish hamda ilm-fan cho’qqilarini egallashda bardavom bo’lishimiz kundalik ehtiyojimizdir. Qolaversa, bu biz, ziyolilarning muqaddas va sharaflı burchimizdir.

XULOSA

Bu o’rinda Qo’qon davlat universitetining **Musiqa nazariyasi kafedrası** va musiqa ta’limi yo’nalishida faoliyat olib borayotgan professor-o’qituvchilarning o’rnini alohida e’tirof etish lozim. Kafedrada malakali professor-o’qituvchilar faoliyat olib borib, talabalarga musiqa nazariyasi, musiqa tarixi, musiqa pedagogikasi, musiqa o’qitish metodikasi hamda boshqa mutaxassislik fanlaridan zamonaviy bilim va ko’nikmalar berib kelinmoqda. Kafedrada musiqa ta’limi yo’nalishi bo’yicha bakalavriat ta’limi yo’lga qo’yilgan bo’lib, mazkur yo’nalishda yoshlarni zamonaviy bilim va ko’nikmalarga ega, ijodkor, tashabbuskor va kasbiy jihatdan yetuk mutaxassislar etib tayyorlashga alohida e’tibor qaratilmoqda. Kafedra bitiruvchilari umumiy o’rta ta’lim maktablari, ixtisoslashtirilgan ta’lim muassasalari, o’rta maxsus va oliy ta’lim tizimlarida, madaniyat va san’at tashkilotlarida faoliyat olib borib, o’z mehnatlari bilan soha rivojiga munosib hissa qo’shib kelmoqdalar. Musika ta’limi yo’nalishida tahsil olayotgan talabalar orasida nomdor stipendiyalar sohiblari, fan va san’at sohasidagi tanlovlar g’oliblari, ilmiy-tadqiqot ishlarida faol ishtirok etayotgan yoshlar borligi quvonarlidir. Bitiruvchilar safidan oliy malakali ilmiy-pedagogik kadrlar, fan nomzodlari, professor va dotsentlarning yetishib chiqqani ham kafedraning ilmiy salohiyati va pedagogik faoliyatining samaradorligini ko’rsatadi. So’nggi yillarda kafedra professor-o’qituvchilari tomonidan darsliklar, o’quv qo’llanmalar, o’quv-uslubiy qo’llanmalar va ilmiy maqolalar chop etilib, ilmiy-tadqiqot ishlari olib borilmoqda. Professor-o’qituvchilarning xalqaro va respublika ilmiy jurnallarida maqolalar bilan ishtirok etayotgani, ilmiy konferensiyalarda faol qatnashayotgani, ilmiy-metodik ishlanmalar yaratib kelayotgani musiqa ta’limining ilmiy salohiyatini yanada oshirishga xizmat qilmoqda. Bugungi kunda musiqa ta’limi oldida turgan vazifalar juda ko’p. Eng muhimi, biz musiqa ta’limini zamon talablari asosida rivojlantirishimiz, yosh avlodga milliy musiqa merosimizni yetkazish bilan birga,

jahon musiqa madaniyatining eng yaxshi namunalarini ham o‘rgatishimiz, zamonaviy pedagogik va raqamli texnologiyalarni ta’lim jarayoniga keng joriy etishimiz zarur. Men musiqani juda yaxshi ko‘raman. Musiqa insonlarni yaxshilikka, Vatanni sevishga, ilm-ma’rifatli, mehr-oqibatli bo‘lishga chorlaydi. Shu bois musiqa ta’limini rivojlantirish, uning mazmunini takomillashtirish va yosh avlod tarbiyasidagi imkoniyatlaridan samarali foydalanish barchamizning muhim vazifamizdir. Avvalo, o‘z nomimdan va Qo‘qon davlat universiteti jamoasi nomidan **“Musiqi ta’limining dolzarb masalalari”** Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasining barcha ishtirokchilariga samimiy minnatdorchiligimni bildiraman va ilmiy-ijodiy faoliyatlaringizda muvaffaqiyatlar tilayman. Bunday tadbirlar nafaqat musiqa ta’limi sohasida faoliyat yuritayotgan yaqin kasb egalarini birlashtiradi, balki ularning kelgusidagi ilmiy va ilmiy-uslubiy ishlarini muvofiqlashtirish, ilg‘or tajribalarni almashish, yangi ilmiy hamkorliklarni yo‘lga qo‘yish uchun ham muhim asos bo‘lib xizmat qiladi. Mana shu ezgu maqsadlarni amalga oshirish, musiqa ta’limining rivojiga munosib hissa qo‘shish, yosh avlodni ma’naviy yetuk va barkamol insonlar etib tarbiyalash yo‘lida birlashib, ilmiy-amaliy fikr almashish uchun yig‘ilgan barcha musiqa jonkuyarlariga o‘zimning samimiy minnatdorchiligimni izhor qilaman!

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning II Xalqaro maqom san’ati anjumanining ochilish marosimidagi nutqi, 2024-yil 25-iyun
2. Fitrat, A. O‘zbek klassik musiqasi tarixi. - Toshkent: Fan, 1993.
3. Rajabiy, Yu. Shashmaqom. - Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti, 1978.
4. Turdiyev, Sh. O‘zbek an’anaviy xonandaligida ustoz-shogird an’anasining badiiy-ijrochilik tamoyillari. -Qo‘qon DPI. Ilmiy xabarlar jurnali, 2026, 8(5), 2252–2255.
5. Azizxonova, M., and E. Qobilova. "YoSHLARNI MUSIQIY MADANIYATI VA MA’NAVIYATNI SHAKLLANTIRISHDA MUSIQIY TARBIYANING AHAMIYATI." Oriental Art and Culture 3 (2022): 51-57.
6. Qobilova, E. "THE IMPORTANCE OF MUSIC TEACHING IN EDUCATION." QO ‘QON UNIVERSITY NEWSLETTER 12 (2024): 99-100.
7. Qobilova, E. "Musiqi o‘qitish metodikasi va maktab repertuari." Oquv qollanma, Fargona. “Fargona” nashriyoti (2020).
8. Qobilova, E. (2023). Forming a sense of internationality in students through the traditional music of Azerbaijan. International Bulletin of Applied Science and Technology, 3, 127-132.
9. E’zozxon, Q., Teshaboyeva, Z., & Ergasheva, S. D. (2024). HOZIRGI O ‘ZBEK HIKOYACHILIGINING YETAKCHI TAMOYILLARI. University Research Base, 46-49.
10. Otto, M., & Thornton, J. (2024). TA’LIMDA MUSIQA O ‘QITISHNING AHAMIYATI. QO ‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 12, 99-100.